

Fietsenstalling onder Groninger Forum 4

Alle projecten in kaart 6

Doorfietsen tussen Assen en Groningen 9

GRONINGEN BEREIKBAAR

DE INFORMATIEKRANT VAN GRONINGEN BEREIKBAAR | NR. 16 — NOVEMBER 2019

De nieuwe onderdoorgang bij de Paterswoldseweg is bijna klaar. Foto: Siese Veenstra.

ONDERDOORGANG PATERSWOLDSEWEG OPEN VOOR FIETSERS EN VOETGANGERS

Vrijdag 8 november is het zover: vanaf die dag kunnen fietsers en voetgangers gebruikmaken van de spiksplinternieuwe onderdoorgang onder het spoor bij de Paterswoldseweg in Groningen. Auto's kunnen vanaf half december onder het spoor door rijden.

VERDER IN DEZE KRANT:	
'SLIMME' VERKEERSLICHTEN	2
INTERVIEW GEDEPUTEERDE FLEUR GRÄPER	3
EXTRA WATERSTOFBUSSEN	5
STATION GRONINGEN EUROPAPARK AANGEPAST	5
ONDERZOEK WOON-WERKVERKEER	9
OP DE ELEKTRISCHE BAKFIETS	10
PRIJSPUZZEL	12

De spoorwegovergang aan de Paterswoldseweg is sinds oktober vorig jaar afgesloten voor wegverkeer vanwege de aanleg van de onderdoorgang. De onderdoorgang betekent een grote verbetering voor de stad. Wegverkeer op deze belangrijke verbinding stroomt voortaan ongehinderd door. Ook voor het toenemende treinverkeer is de onderdoorgang veel beter: eind volgend jaar rijden op dit traject extra sneltreinen tussen Groningen en Leeuwarden.

Nadat de onderdoorgang open is voor fietsers en voetgangers, moeten er nog wel wat puntjes op de i worden gezet, zegt Sander van Rijn, bouwmanager bij ProRail. "Dan gaat het vooral om de afwerking, zoals definitieve verlichting en leuning aan de wanden."

FIETSPADEN
Om de bouwvakkers de ruimte te geven hun werk te kunnen doen, gaat in eerste instantie alleen het westelijk gelegen fietspad, die aan de kant van Theodorus Niemeyer, open. "Fietsers uit beide richtingen maken dus tijdelijk gebruik van dezelfde fietsrijbaan",

zegt Van Rijn. "Dat is even extra opletten, maar de nieuwe fietspaden zijn maar liefst drie meter breed. Ook voetgangers delen tijdelijk het voetpad."

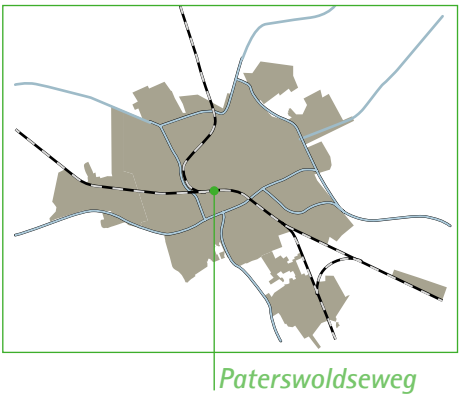
Rond eind november wordt ook het oostelijk gelegen fietspad, aan de kant van Coop, in gebruik genomen. "Op dat moment gaat het fietspad aan de andere kant van de onderdoorgang tijdelijk weer dicht, zodat we ook daar alles kunnen afwerken", aldus de bouwmanager. Tot ook die klus erop zit, maken fietsers uit beide richtingen gezamenlijk gebruik van het oostelijke pad. Half december zijn beide fietspaden helemaal klaar voor gebruik, zo is de verwachting.

AUTOVERKEER
Ook half december gaat de onderdoorgang open voor het autoverkeer. Auto's kunnen dan na ruim een jaar weer over de Paterswoldseweg rijden.

NIEUWE BUSDEK
Op 18 november wordt het nieuwe busdek in gebruik genomen. De bussen rijden dan over de onderdoorgang, parallel aan het

spoor. De tijdelijke busbrug, in de Groningse volksmond de 'Baileybrug' of de 'Retro-bridge' genoemd, wordt gesloopt. Als dat klaar is, en ook de fundering is verwijderd, kan het busdek op zijn plek worden gelegd. Vanwege deze werkzaamheden moeten de bussen tot 18 november omrijden.

De bouw van de onderdoorgang Paterswoldseweg is onderdeel van het project Extra Sneltrain Groningen Leeuwarden (ESGL). Extra sneltreinen moeten ervoor zorgen dat reizigers naar beide provinciale hoofdsteden snel worden vervoerd. Dit is goed voor de bereikbaarheid van de hoofdsteden.

GRONINGEN EN DRENTHE VOORZIEN VAN 'SLIMME' VERKEERSLICHTEN

Als automobilist zie je er niets van, maar in de provincies Groningen en Drenthe worden zestien verkeerslichtinstallaties 'intelligenter' gemaakt. Doordat ze voortdurend verbonden zijn met het internet, kunnen ze onderling en met weggebruikers informatie uitwisselen en zo reageren op de actuele verkeersdrukke. Op deze manier dragen ze bij aan meer verkeersveiligheid en een betere doorstroming. De nieuwe verkeerslichten maken deel uit van een landelijk programma voor slimme mobiliteit.

Het gaat om vijf verkeerslichten op de westelijke ringweg, negen op de Europaweg in Groningen en twee op de N372 bij Roden en Peize. "In de zomervakantie hebben we er op de westelijke ringweg al voordeel van gehad", legt Edwin Papjes van Groningen Bereikbaar uit. "De slimme verkeerslichten zorgen ervoor dat het verkeer soepeler doorstroomt. Ze kunnen niet alleen reageren op de actuele drukke, maar ook bepaalde soorten verkeer voorrang geven, zoals ambulances. Als deze het kruispunt naderen, krijgen zij gegarandeerd groen licht. Maar er kan straks bijvoorbeeld ook de keuze worden gemaakt om zwaar vrachtverkeer langer groen licht te geven. Dat voorkomt niet alleen veel remmen en optrekken en dus vertraging, maar beperkt ook de CO2-uitstoot en draagt bij aan de verkeersveiligheid."

Het lijken minimale aanpassingen, maar het effect kan volgens Papjes groot zijn. "Afgelopen zomervakantie was de zuidbaan van de zuidelijke ringweg van Groningen gestremd. De westelijke ringweg was de omleidingsroute. We zagen tot onze verbazing dat met de slimme verkeerslichten op een werkdag in de zomervakantie meer

Op de N372 bij Peize profiteert het verkeer al van de slimme verkeerslichten. Foto: Jeroen van Kooten.

verkeer op de ringweg kon worden verwerkt dan op een gewone werkdag, zonder noemenswaardige vertraging."

SMART MOBILITY

De slimme verkeerslichten maken deel uit van het landelijke programma Talking Traffic en zijn een voorbeeld van 'smart mobility', letterlijk vertaald: slimme mobiliteit. "Slimme mobiliteit draait om het efficiënt benutten van spoor, weg en water met behulp van nieuwe informatie- en communicatietechnologie", vertellen Jan-Bert Dijkstra en Caspar de Jonge van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Dijkstra: "Om een verkeerssituatie te verbeteren, is het niet altijd nodig een nieuwe

weg aan te leggen of op een bestaande weg het aantal rijstroken uit te breiden. Dat duurt enorm lang, is ingewikkeld en ook kostbaar. Terwijl andere maatregelen bij wijze van spreken morgen kunnen beginnen, omdat de benodigde voorzieningen er al zijn. Nederland heeft immers een uitstekende digitale infrastructuur en vrijwel iedereen bezit een smartphone. Smart mobility maakt juist daarvan gebruik en draait om het voortdurend uitwisselen van informatie (data). En de nieuwe generatie auto's heeft apparatuur aan boord die gegevens kan versturen en ontvangen."

REALITEIT

Het uitwisselen van data is in het verkeer dus al de dagelijkse realiteit. De Jonge:

"Weggebruikers zijn via een on-board unit in de auto of de smartphone verbonden met het internet. Zo kunnen ze voortdurend actuele informatie krijgen over hun route en de situatie waarin zij zich op dat moment bevinden. Bijvoorbeeld informatie over het aantal seconden tot een groen licht, wegwerkzaamheden, een plotselinge file of beschikbare parkeerruimte."

"Binnen afzienbare tijd kunnen we ook gebruikmaken van informatie die rechtstreeks uit de auto komt. Stel dat een auto dan ergens een noodstop moet maken, waardoor het antiblokkeersysteem wordt geactiveerd. Of de weeromstandigheden zijn dusdanig dat systemen in de auto waarschuwen voor gladheid. Die signalen worden dan gedeeld met al het andere verkeer op dezelfde weg, dat zo tijdig kan reageren. Zo helpt smart mobility om het verkeer veiliger te maken. Met Talking Traffic willen we dus bijdragen aan de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in Nederland", zegt Dijkstra. "En dat doen we als ministerie niet alleen. We werken hierin samen met het bedrijfsleven en lokale en regionale overheden."

PRIVACY

Voor slimme mobiliteit worden dus voortdurend gegevens uitgewisseld. Daarom wordt bij alle ontwikkelingen op het gebied van slimme mobiliteit vanaf het begin toegezien op een juiste bescherming van de persoonsgegevens van de weggebruikers. Dat geldt ook voor de slimme verkeerslichten in Groningen, benadrukt Papjes. "Het slimme verkeerslicht gebruikt alleen informatie over het aantal voertuigen op een bepaalde plek met een bepaalde snelheid. Het hoeft niet te weten wie je bent."

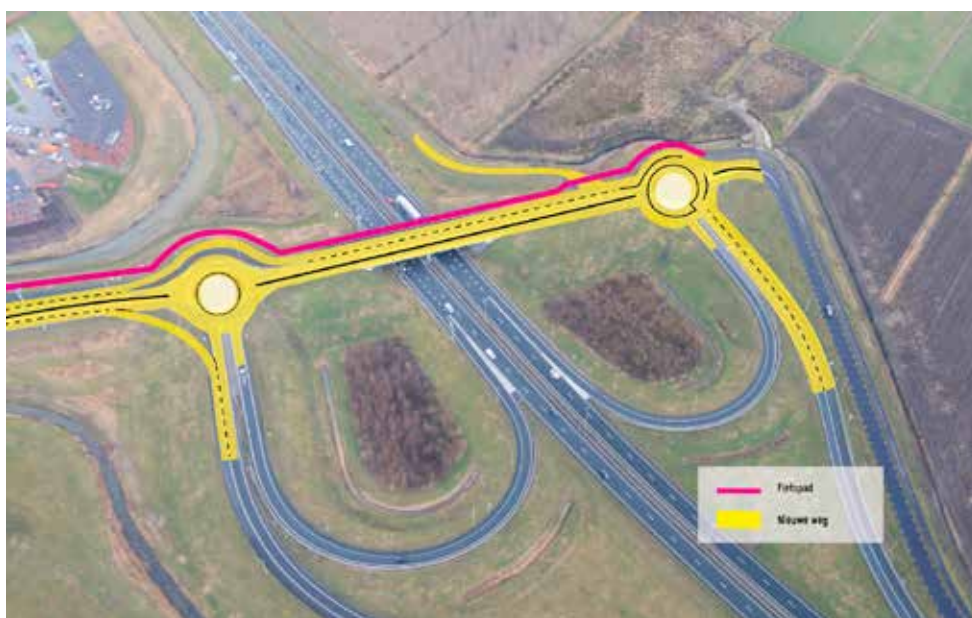
KNOOPPUNT WESTERBROEK VANWEGE AANPASSINGEN TWEE WEEKENDEN DICT

Aannemer Combinatie Herepoort is tot begin december bezig met het aanpassen van knooppunt Westebroek, aan de zuidoostkant van de stad Groningen. Dit knooppunt aan de A7 wordt uitgebreid, zodat er meer verkeer overheen kan. Tijdens de werkzaamheden is het knooppunt deels afgesloten. In november zijn er twee weekenden waarin het knooppunt helemaal gestremd is.

De aanpassing van knooppunt Westebroek maakt deel uit van het project Aanpak Ring Zuid. Autoverkeer vanuit Hoogezand kan via dit knooppunt bedrijventerrein Eemspoort, het Europapark en het oostelijk deel van het centrum bereiken. Het uitbreiden van dit knooppunt helpt mee om het verkeer op de zuidelijke ringweg te verminderen.

BYPASSES

Bij knooppunt Westebroek liggen aan beide zijden van de A7 rotondes. Langs deze rotondes komen extra stroken, waardoor verschillende verkeersstromen worden gescheiden. Ook komen er extra rijstroken

Knooppunt Westebroek wordt aangepast, zodat het verkeer er sneller kan passeren. Afbeelding: Combinatie Herepoort.

op de wegen naar het knooppunt toe. Het fietspad over het knooppunt heen moet hiervoor een stukje opschuiven.

WEEKENDSTREMMINGEN

In november is het knooppunt twee weekenden lang voor alle verkeer afgesloten. Dit is in het weekend van 9 en 10 november en

Knooppunt Westebroek

in het weekend van 30 november en 1 december. Het knooppunt is in deze weekenden gestremd vanaf de vrijdagavond om 22.00 uur tot maandagochtend 06.00 uur.

OVERIGE STREMMINGEN

Ook buiten deze weekenden om zijn er tot 1 december stremmingen. Zo is de parallelweg langs de Europaweg vanaf de oostelijke rotonde tot aan de Kieler Bocht afgesloten voor alle verkeer. De Kuilweg is niet bereikbaar vanaf de westelijke rotonde, maar wel vanaf de oostelijke rotonde. Vanaf deze oostelijke rotonde kan het verkeer niet richting Euvelgunne. Verder is vanaf 11 november de afrit voor autoverkeer vanaf knooppunt Euvelgunne dicht. Het fietspad is gedurende de werkzaamheden gestremd.

GRONINGSE GEDEPUTEERDE FLEUR GRÄPER OVER DUURZAME MOBILITEIT

“WE GAAN SLIMMERE KEUZES MAKEN”

Gedeputeerde Fleur Gräper: 'We krijgen de grootste vloot aan elektrische bussen in heel Europa.' Foto: Alex Wiersma.

We beginnen bijna aan de jaren '20. Wat gaat er de komende tien jaar veranderen op het gebied van reizen en mobiliteit, dus de manier waarop mensen zich verplaatsen? “Reizigers gaan meer per reis bekijken wat het handigste is”, verwacht Fleur Gräper, gedeputeerde van de provincie Groningen en lid van de Stuurgroep van Groningen Bereikbaar.

HOE ZIET U DE MOBILITEIT IN EN ROND GRONINGEN DE KOMENDE TIEN JAAR?

“Ik denk dat het de komende tien jaar minder belangrijk wordt met welk vervoersmiddel je reist. Nu zie je nog veel mensen die alleen met de auto reizen óf alleen met de fiets óf alleen het OV. In de toekomst gaan we meer kijken: welk vervoersmiddel

is voor mij nu het handigste? Dus we gaan slimmere keuzes maken. Ook zullen meer mensen van deur tot deur gaan reizen met verschillende vervoersmiddelen. Woon je bijvoorbeeld in Noordpolderzijl en werk je in Groningen, dan ga je met de auto richting de stad, die parkeer je op een P+R en dan ga je met de fiets verder. Dat gebeurt nu ook al natuurlijk, maar dat gaan meer mensen doen, verwachten we.”

DE PROVINCIE GRONINGEN ZET ZICH IN OM DE MOBILITEIT DUURZAMER TE MAKEN. WAAROM?

“Elke dag voelen we in onze provincie de effecten van fossiele brandstoffen. Dus dat is al een motivatie om op zoek te gaan naar alternatieven. Verder vinden we het als provincie belangrijk om klimaatver-

andering tegen te gaan. Waar wij direct invloed op hebben, is op de bus en de trein, omdat wij daar de vergunning voor afgeven. Dus stellen we aan de vervoermaatschappijen eisen op het gebied van CO₂-uitstoot. Verder stimuleren we het fietsen in de provincie, onder andere door het aanleggen van doorfietsroutes.”

WAT LEVERT DAT OP?

“Bij de nieuwe dienstregeling die eind dit jaar ingaat, rijdt meer dan de helft van de bussen elektrisch of op waterstof. Daarmee krijgen we de grootste vloot aan elektrische bussen in heel Europa. De overige bussen tanken biodiesel. Daardoor wordt de uitstoot van de bussen in Groningen en Drenthe 90 procent lager dan nu. Bij de treinen is het lastiger. Wij gaan over de treinen die geen bovenleiding hebben, dus we moeten creatief zijn. De treinen gaan ook meer op biodiesel rijden, maar daar is nog wel wat in te winnen. Verder heeft de fiets de wind in de rug. Steeds meer mensen gaan op de fiets naar hun werk, mede dankzij de opkomst van de e-bike natuurlijk.”

WAT IS DE BIJDRAGE VAN GRONINGEN BEREIKBAAR AAN DUURZAME MOBILITEIT?

“Wat Groningen Bereikbaar heel goed doet, is het gesprek aangaan met bedrijven. Dat gaat in eerste instantie over bereikbaarheid, maar als minder mensen met de auto naar het werk gaan, levert dat ook minder CO₂-uitstoot op. Als elke automobilist één dag per week met het OV of de fiets gaat, zijn we 20 procent van het autoverkeer kwijt en is de uitstoot veel lager. En kiezen deze automobilisten voor de fiets, dan is dat ook goed voor de gezondheid. Dat is een win-win-win-situatie.”

Fleur Gräper-van Koolwijk (1974) is sinds 2015 gedeputeerde in de provincie Groningen. In haar portefeuille zitten onder andere sport en mobiliteit. Ook is ze lid van de Stuurgroep Groningen Bereikbaar. Ze is opgegroeid in de omgeving van Leiderdorp en in 1993 naar Groningen gekomen om geschiedenis te studeren. “Als D66’er geloof ik in de eigen kracht van mensen, met oog en verantwoordelijkheid voor de omgeving, vooruitstrevend, liberaal en internationaal georiënteerd.”

DIT JAAR WERD BEKEND DAT DE PROVINCIE MEE-DOET AAN HIVE.MOBILITY, EEN SAMENWERKING IN NOORD-NEDERLAND OM DE MOBILITEIT DUURZAMER TE MAKEN. WAT VERWACHT U DAARVAN?

“Ik vind die samenwerking superinteressant, omdat we verder kijken dan alleen de techniek. We werken hierbij samen met andere overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven. Zo kijken we samen bijvoorbeeld naar zelfrijdend vervoer. Dan gaat het ook over vraagstukken als: wie is er aansprakelijk bij een ongeval? Wanneer vinden mensen het wel en niet acceptabel dat er geen chauffeur is? Of: kunnen we gegevens van reizigers gebruiken en hoe waarborgen we dan de privacy? Daar denken we samen over na en ik verwacht dat we daar belangrijke lessen uit halen.”

REIST U ZELF OOK DUURZAAM?

“Ik fiets heel graag en we hebben een elektrische auto gekocht voor de kleine ritten. Dat rijdt echt ongelooflijk prettig. We denken er nu over na om ook de gezinsauto te vervangen door een elektrische. En voor lange afstanden pak ik steeds vaker de trein. Dan kan ik onderweg werken of even rustig lezen. Dus ik doe mijn best!”

‘FIETS VAN DE ZAAK’ WORDT IN 2020 AANTREKKELIJKER

Een werkgever koopt een fiets en stelt die voor een klein bedrag beschikbaar aan een werknemer. Dat kan al enkele jaren, maar de regeling was de laatste tijd niet meer zo gewild. De reden? De ingewikkelde berekeningen voor het privégebruik. Vanaf 1 januari 2020 wordt de regeling vereenvoudigd. Daardoor wordt een ‘fiets van de zaak’ weer aantrekkelijker.

Het kabinet wil fietsen naar het werk stimuleren. Daarom zijn de ingewikkelde regels om een fiets van de zaak te gebruiken, aangepast. Nu moet je nog belasting betalen over het privégebruik. Dat betekent dat je een hele administratie moet bijhouden. Het kabinet maakt hier een einde aan. Vanaf 1 januari kan de werknemer een vast percentage van de waarde van de fiets optellen bij het inkomen, net als de bijtelling voor een auto. Het bijtellingspercentage voor een fiets van de zaak wordt 7 procent. Let op: een hoger inkomen betekent ook meer belastingen. Het is de bedoeling dat je de fiets van de zaak ook echt gebruikt voor

woon-werkverkeer, maar daarnaast mag je hem ook privé gebruiken. De regeling geldt voor alle soorten fietsen, dus ook voor e-bikes en speed pedelecs.

REISKOSTENVERGOEDING

Er zit wel een addertje onder het gras. Wie gebruikmaakt van een fiets van de zaak, heeft geen recht meer op een reiskostenvergoeding. Wel is het mogelijk een fiets van de zaak te krijgen als je ook al een lease-auto hebt. En goed om te weten: de fiets blijft eigendom van de werkgever. Wie uit dienst treedt, moet de fiets weer inleveren.

WERKKOSTENREGELING

Tegelijk met de vereenvoudiging van deze regels, mogen werkgevers vanaf 2020 een groter bedrag besteden aan dit soort extra's voor de werknemers. Het gaat hierbij ook om onder andere reiskosten, telefoons of computers.

Interesse? Vraag uw werkgever naar de mogelijkheden.

Met een fiets van de zaak naar het werk wordt in 2020 aantrekkelijker. Foto: Siese Veenstra.

PLEK VOOR 1200 FIETSEN IN NIEUWE STALLING NIEUWE MARKT

Het nieuwe Forum Groningen opent op vrijdag 29 november zijn deuren. Snel daarna, in december, gaat ook de fietsenstalling Nieuwe Markt open. Daarmee heeft het oostelijk gedeelte van het centrum van Groningen er in één klap 1200 stallingsplaatsen voor fietsen bij. Bezoekers van de binnenstad kunnen hier 24 uur per dag, zeven dagen per week gratis hun fiets parkeren en hun e-bike opladen. In de stalling is toezicht aanwezig.

De nieuwe fietsenstalling ligt onder de Nieuwe Markt en is per fiets bereikbaar via de Sint Jansstraat en de Popkenstraat. Voetgangers kunnen de stalling bereiken via het Forum Groningen of via de ingang aan de kant van de Grote Markt en Poelestraat.

Volgens Jaap Valkema van de gemeente Groningen heeft de nieuwe fietsenstalling een hoog serviceniveau. Er is alles aan gedaan om het fietsparkeren in de ondergrondse stalling zo aantrekkelijk en gemakkelijk mogelijk te maken. Hij wijst als voorbeeld op de elektrische rolband bij de ingang aan de Popkenstraat, waarmee het in- en uitrijden een stuk comfortabeler wordt. In de nieuwe fietsenstalling kunnen straks ook e-bikes worden opgeladen. Niet op de parkeerplek zelf, maar de accu's kunnen in een kluisje. "Veel mensen

Impressie van de ingang van de fietsenkelder onder Forum Groningen. Afbeelding: gemeente Groningen.

halen sowieso al de accu van hun fiets. Het kluisje is voorzien van een stopcontact, zodat de accu achter slot en grendel veilig opgeladen kan worden. Op deze manier hoeven we geen plekken speciaal voor e-bikes te reserveren", aldus Valkema.

Voor fietsen die lastig in een stalling te parkeren zijn, omdat ze te groot of juist te zwaar zijn, is er een speciaal vak gereserveerd. Bakfietsen, fietsen met een kinderzitje of uitgerust met een krat aan het stuur, kunnen hier gestald worden.

FIETSPARKEERVERBOD

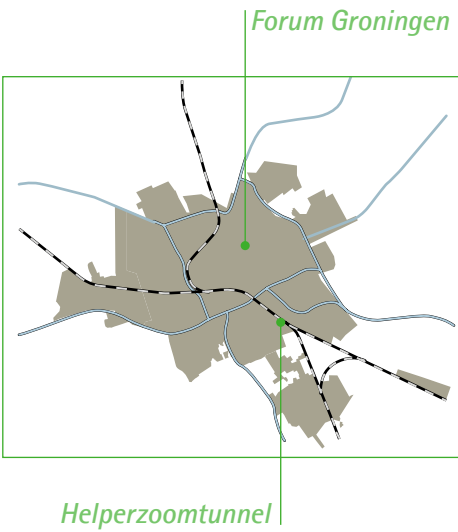
Vanaf het moment dat de fietsenstalling de deuren opent, geldt er op de Nieuwe Markt, in de Poelestraat en Peperstraat een fietsparkeerverbod. Fietsen die in dit gebied op straat geparkeerd staan, worden meegenomen naar het AFAC Fietsdepot aan de Travertijnstraat. Daar kan de eigenaar de fiets voor € 25 weer ophalen.

De komst van de stalling Nieuwe Markt betekent dat de fietsenstalling in de Peperstraat de deuren sluit. De stallingen bij

Pathé aan het Zuiderdiep (250 plekken) en die aan de Haddingestraat (80 plekken) blijven in gebruik. De fietsenstalling bij de bibliotheek in de Oude Boteringestraat (750 plekken) wordt eigendom van de Rijksuniversiteit. Op termijn, in 2021, opent er hoogstwaarschijnlijk ook een fietsenstalling met zo'n 1500 plekken onder het voormalige pand van de V&D aan de Grote Markt.

PARKEERGARAGE

Onder Forum Groningen komt ook een parkeergarage voor auto's: parkeergarage Forum. Deze garage beschikt over 370 parkeerplaatsen en is vanaf 29 november geopend.

WAT MOET ER NOG GEBEUREN AAN DE HELPERZOOMTUNNEL?

Begin augustus is de Helperzoomtunnel ingeschoven onder het spoor. In het voorjaar van 2020 gaat de tunnel open voor het verkeer. Wat moet er tot die tijd nog gebeuren?

Het afbouwen van de Helperzoomtunnel is nog een flinke klus. De komende maanden werkt Combinatie Herepoort verder aan het afbouwen van de tunnel en het aanleggen van de rijbaan en het vrijliggende fietspad in de tunnel. Omdat er vanwege de veiligheid voldoende werkruimte moet zijn, kunnen niet alle werkzaamheden tegelijkertijd worden uitgevoerd.

BETON

Op de uiteinden van de tunnel worden schuine wanden (vleugelwanden) gebouwd.

Hierop komen steenstrips, waarmee de tunnel een stedelijk karakter krijgt. Tussen het fietspad en de rijbaan komen betonnen keerwanden.

AFWATERING

Het gebied waar de Helperzoomtunnel ligt, is nog niet eerder bebouwd en heeft dus ook nog geen afwatering. Daarom zorgt de aannemer voor drainage, putten en een pompinstallatie. Zo kan het regenwater goed weglopen en blijft er straks geen water in de tunnel staan.

ASFALT EN GROEN

Door de tunnel worden wegen aangelegd voor auto's, fietsers en voetgangers. Tot slot moet de tunnel worden aangesloten op de bestaande wegen. Hiervoor worden toerit-

Zo gaat de Helperzoomtunnel eruitzien. Impressie: Combinatie Herepoort.

ten aangelegd. Langs de spoordijk en in de bermen plant de aannemer groen aan.

PLANNING

De Helperzoomtunnel wordt geschikt voor auto's, fietsers, voetgangers, bussen en hulpdiensten zoals brandweer en ambu-

lances. Vrachtwagenverkeer mag er niet doorheen. De Helperzoomtunnel vervangt de spoorwegovergang bij de Esperantostraat. Wanneer de tunnel open is (in het voorjaar van 2020), kan deze spoorwegovergang sluiten.

Trein op de Walfridusbrug bij Groningen. Foto: Siese Veenstra.

GEEN TREINEN MAAR BUSSEN

Om bij grootschalige werkzaamheden veilig te kunnen werken op en rond het spoor, is het soms noodzakelijk dat er geen treinen rijden. NS en Arriva zetten dan bussen in zodat de reizigers op hun bestemming kunnen komen. Meestal betekent dit voor de reizigers wel een langere reistijd.

tweede kwartaal verwachten we diverse werkzaamheden aan het spoor. Houd hiervoor de website van Groningen Bereikbaar in de gaten. Reizigers kunnen hun reis plannen via de reisplanner in de NS-app of Arriva-app of via de websites van NS en Arriva.

Hieronder een overzicht van de geplande spoorstremmingen van en naar Groningen in het eerste kwartaal van 2020. Ook in het

PERIODE	TRAJECT
Zaterdag 22 februari en zondag 23 februari	Groningen-Assen Groningen-Veendam/Winschoten/Weener
Zaterdag 21 maart en zondag 22 maart	Groningen-Assen Groningen-Veendam/Winschoten/Weener

TWINTIG EXTRA BUSSEN OP WATERSTOF IN GRONINGEN EN DRENTHE

Vanaf eind 2020 gaan op streeklijnen in Groningen en Drenthe twintig waterstofbussen rijden. Aan de Peizerweg in Groningen wordt een waterstoftankstation gebouwd. Nu rijden er in Groningen en Drenthe al twee waterstofbussen rond.

Waterstof is een relatief nieuwe, duurzame brandstof, legt Erwin Stoker van het OV-bureau Groningen Drenthe uit. "Noord-Nederland is vanwege de historie met aardgas dé energieregio van Nederland. Nu de gaskraan dicht gaat, richt het Noorden zich op andere energiebronnen. Bedrijven en de overheden in Groningen en Drenthe zien kansen in waterstof. Het is schoon en kan voor verschillende toepassingen worden gebruikt, ook als brandstof. Wel is er een kip-ei-probleem. Consumenten willen wel een waterstofauto kopen, maar kunnen nergens tanken. En tankstations worden niet gebouwd omdat er te weinig auto's op waterstof rijden. Wij dragen bij aan het oplossen van dit probleem door bussen op waterstof te laten rijden en een tankstation te bouwen. Mogelijk kunnen ook particulieren hier in de toekomst tanken."

ACTIERADIUS

De waterstofbussen zijn eigenlijk elektrische bussen die op waterstof rijden in plaats van op een batterij. Tijdens de rit wordt waterstof omgezet in elektriciteit waarmee de elektrische aandrijving wordt gevoed. De bussen kunnen op een volle tank een afstand van 350 tot 400 km afleggen. Dat is beduidend meer dan elektrische bussen met een batterij. De waterstofbussen kunnen daarmee goed worden ingezet op langere routes in de dienstregeling.

Chauffeur Elle Lakamp tankt een waterstofbus. Foto: OV-bureau Groningen Drenthe.

PROEF

Al sinds december 2017 rijden er twee waterstof-elektrische bussen in de reguliere dienstregeling in Groningen en Drenthe. Deze worden getankt in Delfzijl, met waterstof dat als restproduct vrijkomt bij Nouryon (voorheen AKZO). De waterstoftechniek ontwikkelt zich zeer snel. De nieuwe bussen die nu worden aangeschaft,

zijn aanzienlijk zuiniger en lichter. Ondanks de snelle ontwikkelingen liggen de kosten nog hoger dan bij diesel.

ERVARINGEN

Elle Lakamp is al een jaar of twintig chauffeur bij Qbuzz en rijdt de laatste twee jaren ook op waterstofbussen. "De eerste waterstofbus die ik reed, had nog maar zo'n

2.000 km op de teller. In het begin zaten er wel enkele kinderziektes in, maar de laatste tijd gaat het steeds beter. De bus rijdt wel wat stugger, omdat hij wat zwaarder is. Dus op een lijn met veel drempels is dat lastig. Ik heb gehoord dat de nieuwe bussen comfortabeler rijden, meer zoals een gewone bus. Ik vind het een goede zaak dat er meer waterstofbussen komen. Dat is voor het milieu ook beter."

STATION GRONINGEN EUROPAPARK WORDT AANGEPAST VOOR EXTRA SPOOR

Tussen het Hoofdstation van Groningen en station Groningen Europapark komt een extra spoor. Op en rond het station Europapark wordt daarom momenteel gewerkt. Behalve een extra spoor krijgt het station ook een nieuw perron met perronkap, lift en trap. Het vierde spoor is nodig omdat er in de toekomst meer treinen gaan rijden.

Tussen het Hoofdstation en de plek van het nieuwe opstelrein De Vork in Haren liggen nu drie sporen. Een extra spoor is nodig omdat de treinen uit de richting Leeuwarden, Delfzijl en Roodeschool via het Hoofdstation gaan doorrijden naar station Europapark. Dat gebeurt naar verwachting vanaf december volgend jaar. Ook in 2020 wordt het nieuwe opstelrein De Vork in Haren in gebruik genomen, waardoor er meer treinen gaan rijden tussen het Hoofdstation en De Vork.

Momenteel zijn er voorbereidende werkzaamheden op de plek waar straks het vierde spoor komt. "Er worden 'big bags', dat zijn grote zakken zand, geplaatst zodat de ondergrond alvast kan zetten, zeg maar inzakken, voordat we gaan bouwen. De ondergrond is dan stevig genoeg voor het spoor en het gewicht van de treinen", vertelt Ingeborg Wanders, communicatieadviseur van ProRail.

EXTRA PERRON

Aan het nieuwe spoor komt ter hoogte van station Europapark een nieuw perron, aan de kant van de Helperzoom. Net als de bestaande perrons krijgt dit perron een overkapping. Het nieuwe perron is te bereiken via een trap en een lift. Ook wordt er gewerkt aan het eerste perron. Dat wordt dertig meter langer gemaakt, zodat hier in de toekomst langere treinen kunnen stoppen.

Station Europapark krijgt een extra perron (links in het beeld). Impressie: Groningen Spoorzone.

RELATIEF NIEUW STATION

Station Europapark werd in gebruik genomen in 2012. "Het lijkt misschien wat gek om nu alweer te werken aan een relatief nieuw station. Maar bij de bouw van het station, zeven jaar geleden, is al rekening gehouden met de uitbreiding van nu", aldus Wanders. "De benodigde ruimte is er al en de tunnel is er destijds op voorbereid, dus dat scheelt."

Europapark

PLANNING

De daadwerkelijke aanleg van het vierde spoor staat gepland in het voorjaar van 2020. Dan wordt er 2,4 kilometer aan rails aangelegd. Ook komen er nieuwe seinen, wissels, bovenleidingen en een nieuw treinbeveiligingssysteem. In de zomer van 2020 is de verbouwing op station Groningen Europapark klaar.

Kijk voor meer informatie over het project Groningen Spoorzone op: www.groningenspoorzone.nl

PROJECTENKAART: WERKZAAMHEDEN IN

1 2017 – 2024

Aanpak Ring Zuid

De zuidelijke ringweg gaat de komende jaren ingrijpend op de schop om de bereikbaarheid van stad en regio en de doorstroming op de weg te verbeteren.

2 2017 – 2020

Helperzoomtunnel

In het verlengde van de Helper Brink komt een tunnel die Helpman en het Europapark met elkaar verbindt. De tunnel gaat uiterlijk april 2020 open voor verkeer.

3 2019 – 2023

Groningen Spoorzone

Het Hoofdstation Groningen krijgt meer sporen en perrons. Ook worden er nieuwe tunnels aangelegd voor voetgangers, fietsers en bussen en komt er een nieuwe ondergrondse fietsenstalling onder de perrons.

4 2017 – 2020

Aanleg opstelsterrein De Vork

Het opstelsterrein voor treinen aan de zuidzijde van het Hoofdstation Groningen wordt verplaatst naar De Vork in Haren, in de splitsing tussen de sporen richting Assen en Winschoten.

5 2019 – 2020

Uitbreiding station Groningen Europapark

De treinen uit Leeuwarden, Delfzijl en Roodeschol rijden in de toekomst door naar station Groningen Europapark. Daarom zijn een extra spoor en een extra zijperron nodig.

6 2018 – 2020

Extra sneltrein Groningen – Leeuwarden

Vanaf 2020 rijdt op het traject Groningen–Leeuwarden elk uur een extra sneltrein. Om dit te realiseren moeten er aanpassingen worden gedaan aan het spoor en de stations.

7 2018 – eind 2019

Onderdoorgang Paterswoldseweg

De spoorwegovergang bij de Paterswoldseweg wordt vervangen door een onderdoorgang.

8 2016 – 2021

Aanpak Binnenstad

De binnenstad van Groningen krijgt de komende jaren een forse impuls: meer ruimte voor voetgangers en fietsers, aantrekkelijker én goed bereikbaar.

9 2019 – 2021

Herinrichting Zernikelaan

Door de herinrichting van de Zernikelaan worden de verblijfskwaliteit en bereikbaarheid van de Zernike Campus verbeterd.

10 2019

Uitbreiding warmtenet Paddepoel

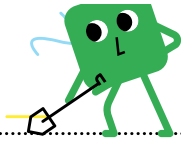
In 2017 is een warmtenet aangelegd in Zernike. Dit jaar wordt het warmtenet uitgebreid naar Paddepoel.

EN ROND GRONINGEN

11 2019-2020**Doorfietsroutes**

Een aantal doorfietsroutes, extra brede en comfortabele fietspaden tussen stad en regio, is gerealiseerd. De fietsroutes van en naar Winsum, Leek en Assen zijn nog in ontwikkeling.

12 september - december 2019**Knooppunt Westerbroek**

Dit knooppunt aan de zuidoostkant van de stad wordt aangepast, zodat het meer verkeer kan verwerken.

13 2019 - 2020**Fietspad langs noordelijke ringweg**

Door de aanleg van dit fietspad worden de doorfietsroutes vanuit Winsum en Zuidhorn verbonden met de stedelijke routes en de Zernike Campus.

14 2019 - 2020**Fietspad langs spoorlijn Groningen-Sauwerd**

Mede door de aanleg van dit fietspad ontstaan er rechtstreekse fietsverbindingen tussen de dorpen ten noorden van Groningen en tussen de noordwestelijke stadswijken.

15 2020**Busknooppunt UMCG-Noord/Bloemsingel**

Aan de noordkant van het UMCG wordt een busknooppunt gerealiseerd.

16 2020 - 2023**Aanpak Oosterhamrikzone**

Tussen de oostelijke ringweg en de binnenstad is een nieuwe verbinding nodig voor auto's, bussen en fietsers. Deze verbinding verbetert de bereikbaarheid en leefbaarheid in het oosten van de stad.

17 2020 - 2023**Gerrit Krolbrug**

Vanaf 2020 wordt de Gerrit Krolbrug vervangen.

18 vanaf 2020**Kattenbrug**

Over het Schuitendiep wordt een nieuwe brug aangelegd om het openbaar vervoer van de binnenstad te verplaatsen naar de Diepenring.

19 zomer 2020**Conservering Waterhuizerbrug**

Er wordt onderhoud uitgevoerd aan de Waterhuizerbrug op de N860.

20 zomer 2020**Onderhoud N361 Groningen-Winsum**

Er wordt groot onderhoud uitgevoerd aan de N361 tussen de Munnikeweg (Adorp) en Winsum. Ook wordt de dorpskern van Sauwerd heringericht.

MEER VOORZIENINGEN OP P+R-TERREINEN, VOORAL VOOR FIETSERS

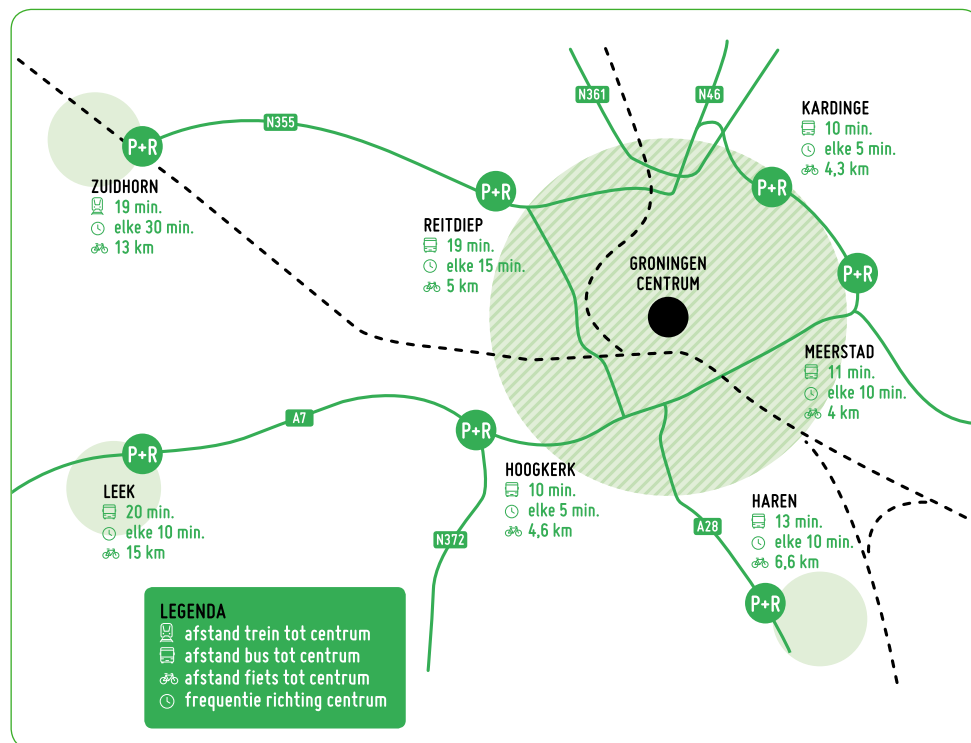
Vanuit alle richtingen komt het autoverkeer naar de stad Groningen langs een P+R-terrein. Hier kun je de auto gratis parkeren en vervolgens met de bus of de fiets verder reizen. De afgelopen jaren is vooral geïnvesteerd in het aantal parkeerplaatsen. Nu krijgen de P+R-terreinen steeds meer voorzieningen, om de reizigers nog beter van dienst te zijn. Vooral doorreizen per fiets wordt steeds populairder.

Rond de stad liggen vijf P+R-terreinen: Hoogkerk, Haren, Meerstad, Kardinges en Reitdiep. Groningen Bereikbaar merkt dat steeds meer bezoekers van deze P+R-terreinen willen overstappen van de auto op de fiets. Bedrijven en particulieren kunnen op de P+R's een fietskluis huren. Inmiddels zijn hier wachtlijsten voor. Om aan de grote vraag te voldoen, zijn bij P+R Hoogkerk onlangs extra fietskluizen geplaatst. Ook op de P+R's in Haren en Meerstad komen begin 2020 extra fietskluizen. Wie achter het net vist, kan zijn fiets ook in een gewone fietsenstalling zetten. Op P+R Hoogkerk zijn kortgeleden extra overdekte fietsenrekken neergezet.

Op P+R's Haren, Hoogkerk en Kardinges kan de automobilist ook een OV-fiets huren. Mogelijk kan dat in 2020 ook op P+R Reitdiep en P+R Meerstad. Op P+R Reitdiep zijn 'campusfietsen' te huur waarmee je naar de Zernike Campus kunt rijden. Wellicht dat er in de toekomst ook andere deelfietsen gehuurd kunnen worden op de P+R-terreinen.

BUS

Wie niet wil fietsen, kan met de bus verder. Vanaf de P+R-terreinen aan de rand van de stad vertrekken de bussen van Q-link in de spits elke vijf of tien minuten richting binnenstad, Hoofdstation, Zernike en UMCG. Vanaf 15 december 2019 is contant betalen in de bus niet meer mogelijk. Je kunt dan makkelijk met de pin betalen. Uiteraard is het mogelijk en vaak nog goedkoper om met de OV-chipkaart te reizen. Een retour kost dan ongeveer 3 euro, afhankelijk van je reisafstand. Met meerdere mensen op stap? Dan is het P+R-retourkaartje een uitkomst. Dit kaartje kost 6 euro en is een vervoerbevijs voor maximaal vijf personen.

LAADPALEN

Om het reizen via een P+R aantrekkelijk te maken voor reizigers met een elektrische auto, zijn op P+R Hoogkerk in augustus extra autolaadpalen geplaatst. Elke paal

heeft twee oplaadpunten. Ook op de andere P+R's komen binnenkort meer laadpalen te staan. Omdat het openbaar vervoer duurzamer wordt, verschijnen er op de P+R's Haren en Hoogkerk laadpalen voor elektrische bussen. Deze worden bij het ingaan van de nieuwe dienstregeling in gebruik genomen. Op P+R Reitdiep zijn deze al aanwezig.

P+R LEEK EN P+R ZUIDHORN

Behalve de P+R-terreinen aan de rand van de stad Groningen, komen er ook P+R-terreinen verder van de stad af. Al enige tijd ligt er een P+R bij het treinstation in Zuidhorn. Afgelopen zomer is een nieuwe P+R in gebruik genomen bij Leek, langs de A7. Deze P+R heeft 200 parkeerplaatsen, fietsenstallingen en diverse andere voorzieningen. Verder zijn er plannen voor een P+R bij De Punt (langs de A28).

P+R Hoogkerk. Foto: Siese Veenstra.

STREMMING RING ZUID IN ZOMER GOED VERLOPEN

In de zomervakantie was een deel van de zuidelijke ringweg van Groningen gestremd. De reden? Voor het project Aanpak Ring Zuid werden vlak bij de ringweg damwandplanken ingetrild. Zes weken lang moest het autoverkeer vanaf het Julianaplein richting Hoogezand omrijden. En dat is best goed verlopen, vindt verkeersmanager Jeroen Rauwers van Groningen Bereikbaar.

Het was deze zomervakantie niet voor het eerst dat een stuk van de zuidelijke ringweg op slot was. Ook in 2017 is de weg een week dicht geweest, al was dat toen de andere kant op. "Uit die vorige afsluiting hebben we enkele belangrijke lessen getrokken", zegt Rauwers. "Een van de belangrijkste is dat we het verkeer dat de stad ingaat, moeten doseren. Als het verkeer in de stad eenmaal vast staat, kun je niets meer beginnen. Dan raken kruispunten geblokkeerd en verspreidt de opstopping zich als een olievlek door de stad. Vergelijk het maar met een trechter waar heel veel knikkers

doorheen moeten. Gooi je die een voor een in de trechter, dan gaat dat prima. Maar gooi je in één keer een handvol knikkers erin, dan blokkeren ze elkaar."

DOSEERLICHT EMMAVIADUCT

Om het verkeer te doseren, zijn op enkele plekken in de stad 'doseerlichten' geplaatst, bijvoorbeeld bij het Emmaviaduct. "Een doseerlicht is een gewoon verkeerslicht, maar met een ander doel. Bij het Emmaviaduct stond dit licht vlak voor de oprit waar het busverkeer invoecht. Dat werkte uitstekend, want de bussen konden steeds doorrijden en het overige verkeer ging gedoseerd richting het centrum, waardoor het verkeer voor het station goed bleef doorstromen. We hebben ontzettend veel reacties op dit doseerlicht gehad, ook op sociale media. Veel mensen begrepen het nut ervan niet. Dat is een van onze leerpunten voor de volgende keer: we hadden dit beter moeten uitleggen. Want wellicht gaan we het doseerlicht in de toekomst vaker gebruiken."

Het doseerlicht op het Emmaviaduct voorkwam opstoppingen in de stad. Foto: Groningen Bereikbaar.

ONDERZOEK BEVESTIGT: STEEDS MEER FORENZEN REIZEN DUURZAAM

Minder met de auto en meer met de fiets. Dat is een van de uitkomsten van het onderzoek dat Groningen Bereikbaar afgelopen voorjaar deed naar het reisgedrag van mensen die in Groningen werken. Ook parkeren er steeds meer forenzen op een P+R-terrein rond de stad. Dit scheelt auto's in de spits, maar het is ook een stuk duurzamer. Doordat de forenzen anders zijn gaan reizen, wordt er wekelijks 30.000 kg CO₂ bespaard.

Jaarlijks onderzoekt Groningen Bereikbaar hoe werknemers van organisaties in de stad Groningen de bereikbaarheid van hun werklocatie ervaren en hoe ze van en naar het werk reizen. Bijna 8.500 mensen die in Groningen werken, vulden de enquête in.

FIETSEN OF OPENBAAR VERVOER

De fiets en de elektrische fiets zijn populair. Van het woon-werkverkeer op afstanden van 7,5 kilometer of minder, gaat bijna 75 procent op de fiets. Maar ook medewerkers die tussen de 7,5 en 15 kilometer moeten reizen, gaan voornamelijk op de fiets of e-bike (66 procent). Fietzers winnen het van de auto (22 procent) op deze afstand. Op langere afstanden verslaat de auto toch de fiets. Op een woon-werkafstand van meer dan 15 kilometer is na de auto (58 procent)

Ochtendspits op de A7. Het verkeer vanuit Friesland nadert de stad Groningen. Foto: Siese Veenstra.

het openbaar vervoer het populairst (20 procent).

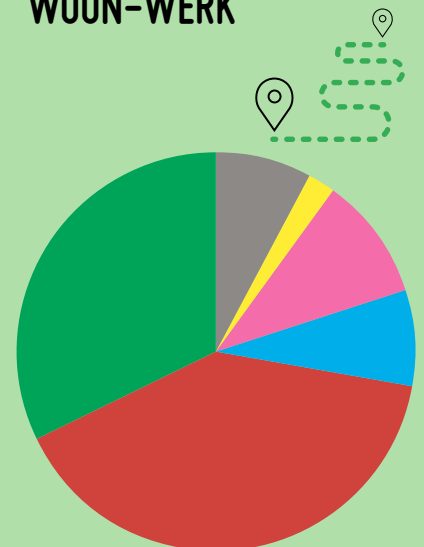
PARKEREN OP EEN P+R-TERREIN

Het parkeren op een P+R-terrein is een stuk populairder geworden. Van de respondenten gaf 16 procent aan te reizen via een P+R. Dit is te zien: op de P+R-terreinen rond Groningen staan steeds meer auto's geparkeerd.

FLEXIBEL WERKEN

Niet alleen het anders reizen zorgt voor minder auto's in de spits. Ook kiezen steeds meer respondenten voor thuiswerken en werken buiten de standaard kantooruren. Meer dan de helft van de werknemers die met de auto reizen, geeft aan dat ze bij verkeershinder het snelst voor deze twee opties kiezen.

HOOFDVERVOERMIDDEL WOON-WERK

2019

Auto:	32%
Fiets:	40%
E-bike:	8%
OV:	10%
Carpool:	2%
Overig:	8%

Mensen die in Groningen werken, kozen in 2019 vaker voor de fiets of het openbaar vervoer dan in 2017. Bron: Onderzoek woon-werkverkeer 2019 MuConsult.

DOORFIETSRROUTE TUSSEN GRONINGEN EN ASSEN VORDERT GESTAAG

Stukje bij beetje wordt er tussen Groningen en Assen een doorfietsroute aangelegd. Deze heeft inmiddels de naam 'De Groene As' gekregen. In Groningen ligt er sinds vorig jaar al een deel van: tussen de Van Ketwich Verschuurlaan en P+R Haren. Onlangs is er ook in Drenthe een deel van het extra brede fietspad geopend: tussen de Taarlosebrug en de Onlandweg, vlakbij Vries.

Het is de bedoeling dat het pad in 2023 helemaal klaar is. Fietzers kunnen dan ongehinderd en zonder al te veel openthoud van Groningen naar Assen fietsen, of omgekeerd. Want: op de doorfietsroute heb je bijna overal voorrang op het overige verkeer en amper verkeerslichten. Het fietspad is bovendien extra breed: vier meter. De doorfietsroute loopt bijna overal parallel aan het Noord-Willemskanaal.

GEZAMENLIJK GEBRUIK

"Omdat het pad zo breed is, kunnen gewone fietsers en mensen op een e-bike of speed pedelec elkaar zonder problemen inhalen of passeren", zegt projectleider Henk-Jan ten Brink van de provincie Drenthe. Op sommige plekken kunnen ook landbouwers, vissers of mensen die pal aan de route wonen, gebruikmaken van het pad. "Maar gemotoriseerd verkeer is alleen toegestaan met ontheffing." Op de plekken waar dat kan, komt er voor hen naast het fietspad

een drie meter breed zandpad te liggen. Daar waar de doorfietsroute over een al bestaande weg gaat, wordt het pad ingericht als fietsstraat. "Een fietsstraat is te herkennen aan het opvallende rode wegdek. Op een fietsstraat mogen ook auto's rijden. Automobilisten worden er met borden op geattendeerd dat ze 'te gast' zijn."

AANLEG

De fietsroute wordt stukje voor stukje aangelegd en in gebruik genomen. Begin volgend jaar wordt er gestart met het stuk tussen P+R Haren en de Witte Molen. Hier wordt eerst de kade opgehoogd. In 2021 begint de aanleg van het pad. De aanleg van de rest van de route is gepland in de periode 2020-2023.

FORENZEN EN TOERISTEN

Voor zowel forenzen, scholieren, toeristen als recreatieve fietsers is De Groene As een prachtige route. "Het fietspad voert dwars door zowel Gronings als Drents natuurgebied én heeft een perfecte aansluiting op het recreatieve fietsnetwerk: de knooppuntenroute", aldus Ten Brink. De doorfietsroute Groningen-Assen is een project van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Groningen, Tynaarlo en Assen.

NETWERK

De doorfietsroute tussen Groningen en Assen staat niet op zich. In de provincie

De doorfietsroute langs het Noord-Willemskanaal bij de stad Groningen. Foto: Siese Veenstra.

Groningen zijn er ook doorfietsroutes van en naar de stad Groningen vanuit Roden, Hoogkerk, Zuidhorn, Bedum, Ten Boer, Haren en Eelde-Paterswolde. In Drenthe zijn

er doorfietsroutes van en naar Assen vanuit de richtingen Rolde, Beilen, Smilde, Norg en Vries.

OP DE ELEKTRISCHE BAKFIETS

Voor al gezinnen met jonge kinderen hebben de elektrische bakfiets ontdekt. Je kunt er je kinderen in meenemen, maar ook je boodschappen. En dankzij de elektrische ondersteuning rij je er zo op weg.

LIANNE VAN PUTTEN (29) UIT TOLBERT 'HET IS NOG GEZELLIG OOK!'

"Ik heb twee kleine kinderen, de derde is onderweg, en eigenlijk doe ik alles op de elektrische bakfiets. Boodschappen, familiebezoekjes, even naar het dorp... In het weekend vinden we het heerlijk om gewoon lekker een stuk te fietsen. De auto pak ik eigenlijk nog maar zelden, want met kinde-

ren is zo'n bakfiets een stuk makkelijker. Je tilt ze er zo in, je bent lekker buiten en het is nog gezellig ook! Regen? Nee hoor, daar laten we ons niet door weerhouden. De kinderen zitten droog onder de huif en ik heb een lange regenjas. We hebben eerst een gewone bakfiets geprobeerd, maar dat vond ik eigenlijk niet te doen. Ik ben al niet zo'n fietser en met twee kinderen voorin trapt het echt wel heel zwaar."

DEES OLDENBURGER (41) UIT GRONINGEN 'DE AUTO KOMT AMPER NOG VAN ZIJN PLEK!'

"Sinds we een elektrische bakfiets hebben, komt de auto amper nog van zijn plek. We wonen aan de rand van de binnenstad van Groningen en ik werk bij de Gasunie. In principe ga ik elke dag met de bakfiets naar mijn werk. Op crêchedagen van onze twee kinderen – de een is een half jaar en de ander drie – breng ik eerst de kinderen naar de opvang en fiets ik daarna door. Ik vind een elektrische bakfiets echt een aanrader: je bent snel, je kunt er veel in kwijt en de oudste vindt het ook nog eens erg leuk. Ook als ik even naar de bouwmarkt moet, boodschappen ga doen, of als we naar ons

zomerhuisje in de Piccardthof gaan, pak ik eigenlijk altijd de bakfiets. Zeker in Groningen ben je op de fiets gewoon veel sneller dan met de auto!"

KIRSTEN VAN DEN BOSCH (31) UIT WOLTERSUM 'WE HEBBEN ONZE AUTO VER- RUILD VOOR EEN BAKFIETS'

"We hebben nu zo'n anderhalf jaar een elektrische bakfiets en het bevalt zo goed dat we onze auto hebben weggedaan. We leven graag zo duurzaam mogelijk en bovendien: wanneer heb je nou écht een

auto nodig? We gebruiken onze bakfiets voor al onze bewegingen: boodschappen doen, verse eieren halen, op zaterdagmiddag even naar de stad. Dan fietsen we 15 kilometer over de dijk, heerlijk. We doen ook weleens een rondje door de natuur en soms zit ik dan gezellig bij onze dochter Stevie (1) voorin. Een auto? Nee, die komt er bij ons hopelijk niet meer in. De verkeersstress, het zoeken naar een parkeerplek, wat ben ik blij dat ik daar van af ben. Fietsen daarentegen is heel rustgevend en op een elektrische bakfiets al helemaal."

DREIGEND PARKEERPROBLEEM BIJ NDC DWINGT MEDEWERKERS TOT FIETSEN

De NDC Mediagroep, met onder andere een vestiging aan de Lübeckweg in Groningen, probeert haar medewerkers op verschillende manieren te stimuleren de auto te laten staan en op de fiets naar het werk te komen. Dat is wel zo gezond en het komt de bereikbaarheid van de stad ten goede. Maar er is ook een puur praktische reden: er dreigt voor de medewerkers van NDC een tekort aan parkeerplekken op het terrein bij de Lübeckweg.

Jarenlang draaiden er drukpersen en werkten er honderden journalisten, verslaggevers en vormgevers in het pand. Maar door de verhuizing van de drukpersen naar de vestiging in Leeuwarden en later een reorganisatie, werd het pand voor NDC te groot. Daarom besloot de uitgever het in 2016 te verkopen. De nieuwe eigenaar maakte er een bedrijfsverzamelgebouw van, genaamd Het Kwadraat. NDC werd met zo'n 200 medewerkers de hoofdhuurder van het markante gebouw.

Van binnen is het gebouw door de nieuwe eigenaar al omgetoverd tot bedrijfsverzamelgebouw. De omgeving, waaronder dus het parkeerterrein, moet nog onderhanden genomen worden. "Er zijn nu ruim 200 parkeerplekken en die zijn bestemd voor de medewerkers van alle bedrijven die hier een kantoor huren. Wie het eerst komt, wie het eerst maalt, dus", zegt Rien Diepenbroek, preventiemedewerker bij NDC. "Volgend

Rien Diepenbroek (NDC Media): 'Medewerkers hebben de mogelijkheid om één dag in de week thuis te werken'. Foto: Jeroen van Kooten.

jaar, na de opknopbeurt van het parkeerterrein, verandert dat: dan zullen we het moeten doen met 50 plekken. Dat betekent dus dat lang niet alle medewerkers meer met de auto naar het werk kunnen."

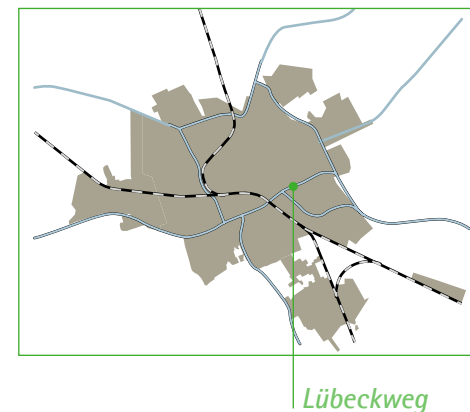
E-BIKE

Om zo veel mogelijk medewerkers te stimuleren de auto te verruilen voor de fiets, haakte NDC al bij verschillende acties van Groningen Bereikbaar aan. "Zoals Rij2op5,

waarbij werknemers worden aangemoedigd om minstens twee van de vijf dagen de fiets te pakken. Ook hebben we meegedaan aan de actie waarbij medewerkers de mogelijkheid kregen een week een e-bike uit te proberen."

LEASEFIETSEN

Hoewel inmiddels meerdere medewerkers als gevolg van de acties zelf een e-bike hebben aangeschaft, staat NDC nog steeds

voor een uitdaging. "Voor veel werknemers blijkt het in de praktijk toch moeilijk de auto te laten staan", weet Diepenbroek. "We zijn daarom momenteel aan het onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van elektrische leasefietsen. We zien dat een e-bike juist de mensen die wat verder van hun werk wonen, over de streep kan trekken om de auto te verruilen voor de fiets."

FLEXIBEL WERKEN

Ook thuiswerken of flexibel werken is een mogelijke oplossing bij het dreigende parkeerprobleem. "Als de functie het toelaat, hebben onze medewerkers sowieso de mogelijkheid om één dag in de week thuis te werken", zegt Diepenbroek. Een andere optie is werken op een van de andere vestigingen van NDC, in Assen, Winschoten of Leeuwarden.

KORT NIEUWS

De gemeente Groningen is een proef gestart met 'groen asfalt' van RooftoRoad. Dit asfalt is niet groen van kleur, maar duurzamer dan gewoon asfalt. Er is oud dakleer in verwerkt, wat anders weggegooid zou worden. Het groene asfalt is dit najaar gelegd in de J.M. den Uylstraat in de wijk Hoornse Meer en de Valreep in de wijk Lewenborg. Als dit groene asfalt bevalt, zal het op meer plekken in de stad gelegd worden. Foto: Siese Veenstra.

WERK AAN OOSTELIJKE RONDWEG BEDUM

Om Bedum veiliger te maken, wordt er gewerkt aan een rondweg langs de oostelijke kant van het dorp. Vrachtverkeer van de DOMO-fabriek hoeft hierdoor niet meer door het dorpscentrum te rijden. Verder komt er een spooronderdoorgang, zodat het verkeer niet op het treinverkeer hoeft te wachten. De afgelopen maanden werd er gewerkt aan de Sint Annerweg (N993), waar de nieuwe rondweg op uitkomt. Deze weg is geschikt gemaakt voor 60 km/uur-verkeer en ook zijn de kruisingen aangepakt. Aannemer BAM werkt vanaf dit najaar aan de aansluitingsweg naar de spoorweg toe. In de tweede helft van 2020 start ProRail met het aanleggen van de spooronderdoorgang en wordt er begonnen met de aanleg van een nieuwe brug over het Boterdiep.

CONTANT BETALEN IN DE BUS BINNENKORT VERLEDEN TIJD

Vanaf 15 december 2019 is het niet meer mogelijk om met contant geld te betalen in de bus. Reizigers kunnen dan met een pinbetaling een kaartje kopen bij de chauffeur of natuurlijk een OV-chipkaart gebruiken. Voor wie nog geen OV-chipkaart heeft, is er een interessante aanbieding. Van 18 november tot 31 december kunnen inwoners van de drie noordelijke provincies weer een speciale OV-chipkaart aanschaffen met korting. Het OV-Toppertje kost € 2,50 in plaats van de normale prijs van € 7,50. Reizen met de OV-chipkaart is voordeliger dan het kopen van losse kaartjes. Het OV-Toppertje is een actie van Arriva en Qbuzz en wordt mede mogelijk gemaakt door OV-bureau Groningen Drenthe en de provincie Fryslân.

DUIZENDSTE DEELNEMER AAN FIETSACTIE

In oktober schreef de duizendste deelnemer zich in voor de fietsactie van Groningen Bereikbaar. Mensen die voor het werk van, naar of via Groningen reizen, kunnen een week lang gratis een e-bike, speed pedelec of elektrische bakfiets uitproberen. Zo kunnen ze ervaren of deze reismethode past bij hun eigen woon-werkverkeer. Ook vermijden ze de file. Daarnaast is het duurzamer, voordeliger en gezonder om te fietsen. De actie is in de zomer van 2018 gestart en is erg populair. Niet alleen Groningen Bereikbaar biedt elektrische fietsen aan om te proberen. Ook werkgevers in Groningen zijn aangesloten bij de actie en laten hun werknemers gratis een fiets proberen. Meer informatie is te vinden op www.groningenbereikbaar.nl/pak-de-fiets.

AFSLUITING HEREWEG VOOR FIETSERS RICHTING HELPMAN

In de herfstvakantie was de Hereweg in Groningen ter hoogte van het viaduct onder de zuidelijke ringweg tien dagen afgesloten voor verkeer. Hier werd gewerkt aan de nieuwe ringweg. Inmiddels kan het autoverkeer hier weer langs, al is de weg een stukje verlegd. Aan de westzijde van de Hereweg wordt nog steeds gewerkt. Daarom moeten fietsers die vanuit het centrum komen en richting de wijk Helpman gaan, nog steeds omrijden via de Papiermolentunnel. Deze omleidingsroute is tijdelijk, naar verwachting voor enkele maanden. Zodra het veilig kan, mag het fietsverkeer via de busstrook onder het viaduct door. Het fietspad aan de andere kant van de Hereweg, voor fietsers richting het centrum, is gewoon open.

EERSTE FASE UPGRADE ZERNIKELAAN

Afgelopen zomer werd er hard gewerkt aan de Zernikelaan in Groningen. Terwijl de studenten op vakantie waren, werkte aannemer Oosterhof Holman aan het verbeteren van de entree van de Zernike Campus. Zo werden de fietspaden en rijbanen voorzien van nieuw asfalt. Ook zijn de afritten van de ringweg verbreed, zodat het verkeer beter doorstroomt. De entree is overzichtelijker en veiliger ingericht en er zijn verkeerslichten geplaatst. Het is belangrijk dat het verkeer hier veilig zijn weg kan vinden, want op collegedagen rijden hier maar liefst zo'n 35.000 fietsers. De upgrade van de Zernikelaan wordt in fases uitgevoerd. De volgende werkzaamheden staan begin 2020 op de planning. Verwacht wordt dat de hele Zernikelaan in 2021 klaar is.

BANDEN OP SPANNING OP P+R-TERREIN

Afgelopen zomer konden automobilisten op de P+R-terreinen bij de stad Groningen gratis hun banden op spanning laten brengen. Wie zijn banden op de juiste spanning heeft, verbruikt op jaarbasis 2 tot 5 procent minder brandstof, stoot minder CO₂ uit en heeft minder slijtage aan de banden. Rijden met de juiste bandenspanning is ook veiliger, want de wegligging is beter. In zeven bezoeken aan de P+R's controleerde de organisatie Banden op Spanning in totaal 479 auto's. Van 82 procent van de auto's was de bandenspanning te laag. Door deze banden op de juiste spanning te brengen, wordt er komend jaar 5.482,34 kg CO₂ bespaard. Het scheelt de automobilist gemiddeld € 13,52 per jaar. Op 29 november is Banden op Spanning te vinden op P+R Haren.

WERKZAAMHEDEN IN DE BINNENSTAD

De gele stenen in de Groningse binnenstad zijn aan vervanging toe. De stenen werden in de jaren '90 gelegd binnen de diepenring en geven de binnenstad een eigen uitstraling. Door het intensieve gebruik zijn de stenen versleten en worden ze gladder. Er is een nieuwe steen gekozen met dezelfde kleur, maar met een stroever oppervlak. Sinds half augustus is de gemeente Groningen begonnen met het vervangen van de stenen. De verwachting is dat alle stenen voor 2022 vervangen zijn. De komende maanden zijn ze onder andere nog aan het werk aan de Rademarkt en de Steentilstraat. Kijk op de website van Groningen Bereikbaar om te zien waar er in de binnenstad gewerkt wordt. Ook Enexis werkt nu op veel plekken in de binnenstad aan onderhoud van ondergrondse kabels en leidingen.

GAFILEVRIJ-DEELNEMERS MIJDEN 30.000 KEER DE SPITS

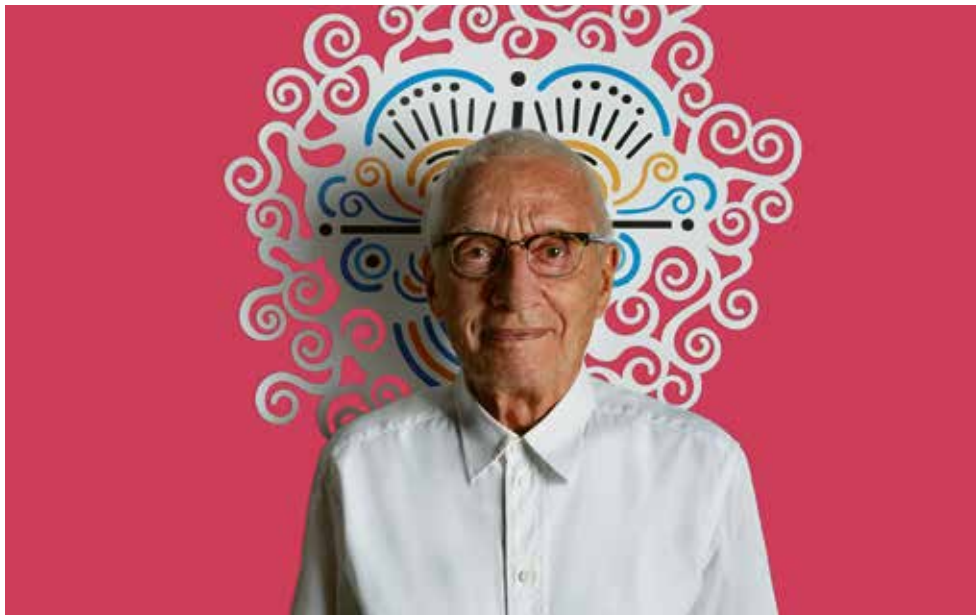
Deelnemers van Gafilevrij hebben sinds de start van het programma in september 2018 al ruim 30.000 keer de auto laten staan tijdens de avondspits. De 30.000e spitsmijding werd in oktober gemaakt. Inmiddels doen ruim 700 automobilisten aan het programma mee. Gafilevrij daagt automobilisten die regelmatig op de zuidelijke ringweg in Groningen rijden, uit om vaker de auto te laten staan en te kiezen voor een reisalternatief. De meest gekozen alternatieven zijn fietsen, thuiswerken en buiten de spits reizen. Door de auto tijdens de avondspits te laten staan, sparen de deelnemers voor credits. Deze credits kunnen worden ingeleverd voor cadeaus, zoals fietsaccessoires of OV-tegoed tot een bedrag van €275. Ga jij ook filevrij? Meer informatie vind je op www.gafilevrij.nl.

EVENEMENTENKALENDER GRONINGEN

Groningen werkt op diverse plekken aan de weg en het spoor. Dat leidt hier en daar tot oponthoud voor het verkeer. Ook tijdens de hinder is Groningen de komende maanden een bezoekje meer dan waard.

Alessandro Mendini, hoofdarchitect van het Groninger Museum. Foto: Carlo Lavatori, Alessandro Mendini Archive.

TOT EN MET 5 MEI 2020

MONDO MENDINI IN GRONINGER MUSEUM

Het Groninger Museumgebouw bestaat dit jaar 25 jaar. Als eerbetoon aan de hoofdarchitect ervan, Alessandro Mendini, organiseert het museum sinds oktober een tentoonstelling die de beroemde Italiaanse ontwerper kort voor zijn dood samenstelde en vormgaf. www.groningermuseum.nl

15 TOT EN MET 23 NOVEMBER 2019

JONGE HARTEN THEATERFESTIVAL

Een negendaags theaterfestival in Groningen voor iedereen die nieuwsgierig is, openstaat voor nieuwe ontmoetingen of weleens op een andere manier wil bingewatchen. Op het programma staat theater, dans, performance en nog veel meer. www.jongeharten.nl

16 NOVEMBER 2019

INTOCHT SINTERKLAAS

De Goedheiligman en zijn pieten arriveren zaterdag 16 november in Groningen. In de Zuiderhaven zetten ze voet op Groningse wal. Daarna volgt een tour door de binnenstad. www.volksvermakengroningen.nl

20 TOT EN MET 22 DECEMBER 2019

WINTERWELVAART

Sfeervol verlichte schepen, een knusse kerstmarkt, livemuziek en glühwein: op dit jaarlijkse evenement aan de Hoge der A heerst een op en top gezellige en vooral winterse sfeer. www.winterwelvaart.nl

15 TOT EN MET 18 JANUARI 2020

EUROSONIC NOORDERSLAG

Groningen is van 15 januari tot en met 18 januari volgend jaar het centrum van de muziekindustrie tijdens het jaarlijkse muziekfestival Eurosonic Noorderslag. www.esns.nl

Voor een uitgebreid overzicht van de evenementen kijkt u op de website van Uit Groningen: www.uit.groningen.nl. Alle genoemde data en locaties zijn onder voorbehoud.

ER GAAT NIETS BOVEN
GRONINGEN

uit
GRONINGEN

COLOFON

DEZE KRANT IS EEN UITGAVE VAN DE SAMENWERKINGSORGANISATIE GRONINGEN BEREIKBAAR. NOVEMBER 2019. GRONINGEN BEREIKBAAR HOUDT DE STAD EN DE REGIO, SAMEN MET VELE PARTNERS, ZO GOED MOGELIJK BEREIKBAAR EN HELPT REIZIGERS SLIMMER TE REIZEN. **ADRES:** OOSTERSTRAAT 56A, 9711 NX GRONINGEN. **TELEFOON:** (050) 316 43 70. **E-MAIL:** info@groningenbereikbaar.nl. **WEBSITE:** WWW.GRONINGENBEREIKBAAR.NL. **EINDREDACTIE:** GRONINGEN BEREIKBAAR, BROUWER COMMUNICEERT. **TEKSTBIJDRAGEN:** BROUWER COMMUNICEERT, PERSBUREAU TAMMELING, GRONINGEN BEREIKBAAR. **ONTWERP:** LA COMPAGNIE. **OPMAAK:** PROVINCIE GRONINGEN. **FOTO'S:** JEROEN VAN KOOTEN, SIESE VEENSTRA, ALEX WIERSMA, CARLO LAVATORI (ALESSANDRO MENDINI ARCHIVE), COMBINATIE HEREPDOORT, OV-BUREAU GRONINGEN DRENTHE, GRONINGEN BEREIKBAAR. **IMPRESSIES EN INFOGRAPHICS:** ALLES IN BEELD, GEMEENTE GRONINGEN, COMBINATIE HEREPDOORT, GRONINGEN SPOORZONE, MUCONSULT. **PLATTEGRONDEN:** PROVINCIE GRONINGEN. **PUZZEL:** PERSBELANGEN. **OPLAGE:** 413.000 EXEMPLAREN. **DRUK EN VERSPREIDING:** NDC MEDIAGROEP.

WIN EEN OV-CHIPKAART MET REISTEGOED!

Vul uw oplossing uiterlijk 30 november 2019 in op de website www.groningenbereikbaar.nl/puzzel of stuur per post naar Groningen Bereikbaar, Postbus 610, 9700 AP Groningen o.v.v. puzzel. Vermeld in ieder geval uw naam, adres en telefoonnummer. Onder de winnaars verloten we vijf prijzen. De hoofdprijs is een OV-chipkaart met 100 euro reistegoed. Verder kunt u twee OV-chipkaarten met een reistegoed van 50 euro winnen en dagkaartjes voor de bus in de regio Groningen-Drenthe. Maximaal één prijs per persoon. U mag slechts één oplossing inzenden. Prijswinnaars noemen we in de volgende editie met naam en woonplaats.

WOORDZOEKER

Streep de woorden weg die onder het diagram staan. De woorden staan in alle richtingen. Sommige letters worden vaker gebruikt. De overgebleven letters vormen een zin. Dat is de oplossing.

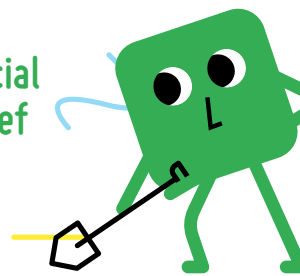
A	S	F	A	L	T	I	N	S	T	A	G	R	A	M
F	B	A	N	C	S	D	E	N	T	E	B	I	K	E
R	E	G	E	N	T	O	P	C	W	N	S	W	F	P
I	I	A	N	N	A	I	U	L	I	O	W	E	E	R
T	N	I	O	B	D	D	E	D	E	O	I	B	N	E
S	T	G	I	O	A	N	E	B	S	R	V	S	V	O
E	E	W	I	I	S	K	U	S	B	D	R	I	P	P
L	R	I	V	I	N	T	F	S	G	G	H	T	G	R
H	C	S	Z	I	U	R	W	I	O	L	E	E	R	I
A	I	S	L	O	E	U	I	L	E	E	Z	S	N	T
R	T	E	Y	T	E	G	V	O	E	T	L	U	S	D
E	Y	L	T	I	B	N	R	R	E	I	S	E	I	K
N	W	I	N	T	E	R	I	D	A	M	W	A	N	D
O	W	F	O	R	U	M	U	R	R	P	A	U	T	O
T	H	E	R	F	S	T	E	G	Z	R	V	O	R	K

©Persbelangen

ACTIE	DRIP	INTERCITY	REGEN	VORK
AFRIT	EBIKE	IVRI	REIS	WEBSITE
ARZ	ESGL	LINKEDIN	SEIZOEN	WEER
ASFALT	FORUM	NIEUWSBRIEF	SNELWEG	WEST
AUTO	HAREN	NOORD	STAD	WINTER
BAKFIETS	HERFST	OOST	TWITTER	WISSEL
BRUG	HIVE	OPRIT	VIADUCT	YOUTUBE
DAMWAND	INSTAGRAM	RAILS	VLOG	ZUID

De oplossing van de krant van juli 2019 is: Blijf op de hoogte via onze digitale nieuwsbrief. De winnaars zijn: M. Linssen uit Capelle aan den IJssel, G.M. Vos uit Leek, J.B. Boschman uit Usquert, mw. J.T. Wubbolt uit Haren en mw. L. Eisses uit Groningen. De winnaars hebben bericht gehad.

Blijf op de hoogte van verkeershinder, werkzaamheden en acties. Volg ons op social media en meld je aan voor onze nieuwsbrief via groningenbereikbaar.nl/nieuwsbrief.

Vragen over werkzaamheden, verkeersprojecten of de bereikbaarheid van Groningen? Neem contact op met het Loket Verkeer & Werkzaamheden.

T. (050) 367 89 89 (tijdens kantooruren)
E. loketverkeer.werkzaamheden@groningen.nl